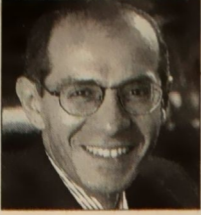

'Berliner Mauer'

HASAN BÜLENT
KAHRAMAN

O günler hayatımın en sıkıntılı günleriydi. Gene de Berlin'den gelen haberleri kaçırmıyordum. 9 Kasım

1989'da sınırlar açıldı. 10 Kasım'da duvar yıkılmaya başladı. Olaylar birbirini kovaladı. Ertesi yıl aldığım ve hâlâ sakladığım bir Financial Times gazetesindeki illüstrasyon her şeyi açıklıyor: Doğu Bloku esen kasırgayla bütün cephelerde kaybetmişti. Haziranda, Polonya'da Dayanışma iktidara gelmiş, yaz aylarında Macaristan, Avusturya sınırını açmış, Çekoslovakya'da 'Kadife Devrim' gerçekleşmiş, 3 Ekim 1990'da ise sonradan Julian Barnes'ın 'Oklu Kirpi' romanında 'tersinden' okuyacağımız şey olmuş Romanya'da Çavuşesku iktidarı devrilmişti.

O sıralarda gidemediğim Berlin'e iki buçuk yıl sonra gittim. Brandenburg Kapısı'nın altından geçerken, Batı'dan eski Doğu'ya ilerlerken ürpermiştim. Türkiye göçmenlerinin işgali altında olan ve artık Kreuzbergistan diye bilinen yerde insanlar, Türkler, üstlerinde eski Sovyet askerlerinin paltoları, bir ulusun geçmişini, belleğini, anılarını satışa çıkarmıştı. Madalyalar, saatler, yönetiminin 'taltif ve teşvik' için verdiği nişanlar, pazarın ortasında, yerlerde, yok pahasına satılıyordu. Duvarlarda, hâlâ savaşın kurşun delikleri vardı. Reichstag olanca görkemiyle görüp geçirmeye devam ediyordu.

Sokaklarda yürürken evlerin pencerelerine bakıyordum. Ortalıkta, belki biraz da soğuk etkisiyle -ve soğuk, grilik ne kadar yakışıyor o Berlin'e- in cin top oynuyordu. Oysa yüzler görmek istiyordum. Aradan, neredeyse bir yarım asır geçmişti. İnsanlar, o baskıcı rejime direnmişlerdi. Ama ben gene de onunla bir dönemde özdeşleşmiş, onu içine sindirmiş, kendisini onun bir parçası saymış insanları görmek istiyordum. Bunca olup bitene acaba ne diyorlardı? Friedrichshain'da, Karl-Marx-Alle, Lenin Platz isimleri onlara şimdi ne ifade ediyordu? Unter den Linden'de yürürken, Batı Berlin'in Kudamm'ında, Savignyplatz'da bohem yaşamına dalarken, Kürfürstendamm'da dünyanın en güzel kadınlarını astronomik rakamlar isteyerek gece yarısından sonra sokakta, yünlere sarınmış, mağrur ve muzaffer bir edayla müşterileri beklerken seyrettiğim de hep bunları düşünüyordum. Az sonra gittiğim Budapeşte'de daha tren istasyonunda karşılaştığım yoksulluk, ezilmişlik, korku ve içe kapanma duyguları altındaki suskun kadınların evlerinin odalarını çaresizce kiraya vermeye çalıştığını görüp içim acıdığı da bu soruyu sormuştum.

Berlin Duvarı, örülmesiyle de, yıkılmasıyla da yalnızca yirminci yüzyılın değil, bütün bir insanlık tarihinin en önemli simgesidir. O duvar iki yüzlü Janus'un ta kendisiydi. İnsanın baskıyı, yıldırma öngören yanıydı. Bu yaklaşımın her dönemde geçerli olabileceğinin kanıtıydı. Düşünün ki, o duvar 1961'de inşa edildi. 1952'den 1970'e kadar iki bölge arasında sürekli telefon irtibatı yoktu. Ama o duvar, sonunda onu yıkan ve bütün büyük ülkelerin kaynağı özgürlük aşkının yanan aleviydi de. Ondan sonraki dönemin en geniş anlamda sivilleşme kavramıyla belirlenmesi boşuna değildir. Kaldı ki, o yıkılış sürecini de kadınların, çevrecilerin, silahsızlanma yanlılarının yıllar süren mücadelesi hazırlamıştır. O duvarın yıkılma süreci insanlığın 2. Aydınlanma Devrimi'dir. Moderniteden modernite sonrasına geçiştir.

Gene de bir şey unutulmasın. O duvarı ören zihniyetin kaynağında insanlığın en büyük özgürlük ülküsü vardı. Sorun onun değil bir ideayı bürokratik bir ideolojiye dönüştüren siyasal, merkezi iktidarındı. Ama şu da unutulmasın: Berlin Duvarı, yalnızca bir yansımaydı. O duvar aslında kafaların içindeki duvarların bir uzantısıydı.

Asıl ürpertici olan bunu bilmek değil mi?..